

CONSEIL de l'Égalité des CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN de Gelijke KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

**ADVIES NR 93 VAN DE RAAD VOOR MANNEN EN VROUWEN VAN 11 FEBRUARI 2005
INZAKE RESOLUTIE 1325 (2000) VAN DE VN-VEILIGHEIDSRAAD MET BETREKKING
TOT VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID, GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD VAN DE
GELIJKE KANSEN OP 15 APRIL 2005**

ADVIES NR 93 VAN BUREAU VAN DE RAAD VOOR MANNEN EN VROUWEN VAN 11 FEBRUARI 2005 INZAKE RESOLUTIE 1325 (2000) VAN DE VN-VEILIGHEIDSRaad MET BETREKKING TOT VROUWEN, VREDE EN VEILIGHEID, GOEDGEKEURD DOOR DE RAAD VAN DE GELIJKE KANSEN OP 15 APRIL 2005

Gelet op de adviesbevoegdheid zoals haar toegekend bij Koninklijk Besluit van 15 februari 1993 (B.S. 6 maart 1993), brengt de Raad van de Gelijke Kansen voor mannen en vrouwen volgend advies uit inzake Resolutie 1325 (2000) van de VN-Veilighedsraad met betrekking tot Vrouwen, Vrede en Veiligheid.

I. SITUERING

Het is een feit dat in het bijzonder vrouwen en kinderen de nadelige gevolgen ondervinden van gewapende conflicten, en dat zij steeds vaker het doelwit vormen van strijders en gewapende individuen. Het spreekt voor zich dat dit een impact heeft op duurzame vrede.

Vrouwen spelen nochtans een belangrijke rol bij het voorkomen en oplossen van conflicten en bij de wederopbouw en dienen, op voet van gelijkheid, bij alle inspanningen ter handhaving en bevordering van de vrede en veiligheid betrokken te worden. Daarnaast dient hun rol in de besluitvorming rond het voorkomen en oplossen van conflicten verruimd te worden.

Kofi A. Annan, Secretaris-Generaal van de VN, verwoordt het als volgt :

"Vrouwen kennen als geen ander de tol die conflicten eisen en zijn vaak ook beter in staat dan mannen om ze te voorkomen of op te lossen. Al generaties lang treden vrouwen op als pleitbezorgers voor de vrede, zowel binnen het gezin als in de samenleving. Zij hebben een doorslaggevende rol gespeeld dankzij hun talent bruggen te slaan in plaats van muren op te trekken. Ook zijn zij onvervangbaar gebleken bij het in stand houden van het maatschappelijk bestel wanneer gemeenschappen verscheurd raakten...

De Veiligheidsraad heeft dit jaar, in een verklaring naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag, erkend dat vooral vrouwen en meisjes het slachtoffer zijn van de gevolgen van gewapende conflicten. U hebt ingezien dat vrede onlosmakelijk verbonden is met de gelijkwaardigheid van man en vrouw. En u hebt verklaard dat de handhaving en bevordering van vrede en veiligheid de actieve deelname vereisen van vrouwen, op voet van gelijkheid met mannen. Ik wil u nu vragen alle middelen die u ter beschikking staan aan te wenden om deze verklaring om te zetten in effectieve actie...De centrale doelstelling daarbij is dat vrouwen en meisjes bescherming krijgen in conflictsituaties, dat plegers van gewelddaden jegens vrouwen in conflictsituaties worden vervolgd en dat vrouwen op voet van gelijkheid de plaats innemen die hen rechtens toekomt bij de besluitvorming op het gebied van vrede en veiligheid."

Vrouwen worden immers vaak als slachtoffer van oorlog in beeld gebracht, maar hun specifieke noden en rechten in het vredesproces en de heropbouw van een land worden vaak over het hoofd gezien. Dit vormt een ernstige belemmering voor het ontwikkelingsproces van die samenleving: zonder gelijkheid van vrouwen en mannen als doel en zonder evenwaardige participatie van vrouwen zijn duurzame vrede en ontwikkeling onmogelijk.

Vandaar het belang van Resolutie 1325 van de VN-Veilighedsraad (31 oktober 2000). De resolutie verschaft een algemeen beleidskader en een globale strategie voor vredesopbouw, gendergelijkheid en duurzame ontwikkeling en waakt over de integratie van een genderperspectief in de onderhandelingen en de uitvoering van vredesakkoorden. Concreet betekent dit onder meer dat vrouwen en vrouwenorganisaties op een evenredige en volwaardige manier moeten betrokken worden bij de preventie en oplossing van conflicten en bij de totstandkoming van duurzame vrede.

II. DE VEILIGHEIDSRaad

Het Handvest van de Verenigde Naties kent aan de Veiligheidsraad de hoofd-verantwoordelijkheid toe voor de handhaving van de internationale vrede en veiligheid.

Op 24 en 25 oktober 2000 boog de Veiligheidsraad zich in New York voor de eerste maal over het vraagstuk van vrouwen, vrede en veiligheid. Men kan hier gerust spreken van een historische ontwikkeling op het gebied van vrouwen en vrede. De discussie betrof de behoeften van vrouwen bij VN-vredesoperaties en ook de ruimere kwestie van de rol van vrouwen bij het consolideren en handhaven van de vrede. Een indrukwekkend aantal sprekers benadrukte de noodzaak, vrouwen te betrekken bij alle vredesinitiatieven en riep met name op tot een nauwere betrokkenheid van vrouwen bij de besluitvorming ter zake.

Op 31 oktober 2000 aanvaardde de Veiligheidsraad dan unaniem Resolutie 1325 (2000) over 'Vrouwen, Vrede en Veiligheid', die iedereen die belast is met het voeren van vredesonderhandelingen en met het toezicht op de naleving van vredesakkoorden oproept daarbij terdege aandacht te schenken aan de gelijkwaardigheid van de seksen en ook zorgvuldig rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes bij hun terugkeer en hervestiging in voormalige conflictgebieden, bij hun reïntegratie, en bij het proces van de wederopbouw. De aanvaarding van deze historische resolutie geldt als een belangrijke stap naar de erkenning van de rol van vrouwen in het beheersen van conflicten, bij het handhaven van de vrede en bij het consolideren van de vrede na een conflict.

De Veiligheidsraad erkent in haar Resolutie 1325 (2000) de dringende noodzaak van het aanvaarden van het 'sekse-element' als een vanzelfsprekend aspect van alle vredesoperaties, en van een specifieke opleiding van al het personeel betrokken bij vredesoperaties, inzake de bescherming, de bijzondere behoeften en de mensenrechten van vrouwen en kinderen in conflictsituaties.

Een inzicht in de impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes, een doeltreffend institutioneel optreden om hun bescherming te garanderen, en een volledige deelname aan het vredesproces kunnen volgens de Veiligheidsraad aanzienlijk bijdragen tot de handhaving en bevordering van de internationale vrede en veiligheid. Om dat te kunnen verwezenlijken is het noodzakelijk om gegevens over de impact van gewapende conflicten op vrouwen en meisjes te verzamelen.

De Veiligheidsraad formuleerde een aantal oproepen aan het adres van de Secretaris-Generaal maar richtte zich ook heel uitdrukkelijk tot de Lidstaten.

De Lidstaten worden onder meer verzocht om

- een ruimere vertegenwoordiging van vrouwen te verzekeren, op alle besluitvormingsniveaus, in nationale, regionale en internationale instellingen en mechanismen voor het voorkomen, beheersen en beslechten van conflicten;
- kandidaten voor te dragen als vertegenwoordigers en gezanten van de Secretaris-Generaal;
- richtlijnen en opleidingsmateriaal over de bescherming, de rechten en de bijzondere behoeften van vrouwen, en over het belang van het betrekken van vrouwen bij alle maatregelen die genomen worden in het kader van vredeshandhaving en wederopbouw, evenals cursussen rond HIV/AIDS-voorlichting op te nemen in nationale programma's ter voorbereiding van het militair en civiel politiepersoneel dat op missies wordt uitgezonden;
- hun vrijwillige financiële, technische en logistieke steun aan opleidingen rond seksegevoelige problemen te verhogen;
- bij onderhandelingen over en bij de uitvoering van vredesakkoorden aandacht te schenken aan het sekse-element en onder meer aan:
  - (a) de speciale behoeften van vrouwen en meisjes tijdens hun terugkeer en hervestiging in het vaderland, en voor rehabilitatie, reïntegratie en wederopbouw na een conflict;

- (b) maatregelen ter ondersteuning van vredesinitiatieven van plaatselijke vrouwengroepen en van processen ter plaatse voor het oplossen van conflicten, en die vrouwen betrekken bij alle mechanismen voor het uitvoeren van vredesakkoorden;
- (c) maatregelen die instaan voor de bescherming en eerbiediging van de mensenrechten van vrouwen en meisjes, in het bijzonder waar het de grondwet, het kiesstelsel, politie en justitie betreft;
- bij een gewapend conflict volledig de regels van het internationaal recht na te leven die van toepassing zijn op de rechten en de bescherming van vrouwen en meisjes, vooral als leden van de burgerbevolking;
- bij een gewapend conflict, bijzondere maatregelen te treffen om vrouwen en meisjes tegen seksegebonden geweld te beschermen, in het bijzonder tegen verkrachting en andere vormen van seksueel geweld, en tegen alle andere vormen van geweld in situaties van gewapend conflict;
- een einde te maken aan straffeloosheid, en vervolging in te stellen tegen verdachten van volkerenmoord, misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden, waaronder misdaden in de vorm van seksueel en ander geweld tegen vrouwen en meisjes, en dergelijke misdaden waar mogelijk uit te sluiten van amnestiemaatregelen;
- bij een gewapend conflict het civiele en humanitaire karakter van vluchtelingenkampen en -nederzettingen te eerbiedigen en rekening te houden met de bijzondere behoeften van vrouwen en meisjes bij de inrichting ervan.

Daarbij spoort de Veiligheidsraad iedereen aan die betrokken is bij de voorbereiding van ontwapening, demobilisatie en reïntegratie om aandacht te schenken aan de verschillen in de behoeften van mannelijke en vrouwelijke oud-strijders, en van de personen die van hen afhankelijk zijn.

Tot slot geeft de Veiligheidsraad uitdrukking aan zijn bereidheid te verzekeren dat missies van de Veiligheidsraad aandacht schenken aan seksegebonden problemen en aan de rechten van vrouwen, onder meer via overleg met lokale en internationale vrouwenorganisaties;

De Veiligheidsraad sluit de resolutie af met het besluit deze aangelegenheid op de voet te blijven volgen.

III. IMPLEMENTATIE IN BELGIË

1. Op federaal niveau

Het belang van Resolutie 1325 (2000) is duidelijk. Waar het nu op aankomt is de integrale uitvoering ervan op het terrein. België draagt daarin een belangrijke verantwoordelijkheid.

Reeds in 2001 heeft de Vrouwenraad zich tot eerste minister en voorzitter van de Europese Unie Guy Verhofstadt gericht met de dringende vraag om tijdens de top van Laken een resolutie aan te nemen die de volledige implementatie van Resolutie 1325 zou mogelijk maken. De Vrouwenraad is van mening dat er internationale druk moet uitgeoefend worden opdat vrouwen actief hun rol in het vredesproces kunnen opnemen (cf. persberichten 16 november en 13 december 2001 en aanbevelingen d.d. 28 september 2004).

Er werden sinds 2000 verschillende voorstellen van resolutie ingediend :

Voorstel van resolutie betreffende vrouwen in gewapende conflicten en de rol van de vrouw in de preventie en beheersing van conflicten

In 2001 werd een Voorstel van resolutie ingediend door senatoren Sabine de Bethune en Erika Thijs (stuk 2-732). Aangezien dit voorstel verviel door een ontbinding van de Kamers in april 2003 werd in augustus 2003 een nieuw Voorstel van resolutie ingediend (stuk 3-158) waarin het eerdere voorstel hernomen werd.

In het voorstel verzoekt de Senaat de federale regering eerst en vooral om een onderzoek te laten uitvoeren naar de huidige stand van zaken betreffende de rol van vrouwen in het beleid en de organen die een bijdrage leveren aan conflictpreventie en -beheersing, en om met structurele en financiële maatregelen te verzekeren dat een groter aantal vrouwen deelneemt aan het federale beleid daaromtrent.

Verder hebben de voorgestelde maatregelen betrekking op diplomatieke en militaire posten waarin vrouwen een grotere rol zouden moeten gaan spelen.

In het voorstel wordt gewezen op de noodzaak van specifieke hulpprogrammas's waarin aandacht wordt besteed aan vrouwen en het genderperspectief, en wordt aangedrongen op maatregelen op Europees gebied.

Tot slot wordt er verzocht om jaarlijks een verslag neer te leggen met concrete maatregelen, programma's en initiatieven voor het Parlement.

Het voorstel werd verzonden naar de Commissie Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging.

Voorstel van resolutie over vrouwen, vrede en veiligheid

De senatoren Sabine de Bethune, François Roelants du Vivier en Mia de Schampelaere dienden op 17 november 2004 een voorstel van resolutie over vrouwen, vrede en veiligheid in (stuk 3-902).

In de toelichting bij het Voorstel wordt verwezen naar een belangwekkende studie van het Nederlandse Instituut voor Internationale Betrekkingen Clingendael dat een schema hanteert waarbij vrouwen in gewapende conflicten zeven verschillende rollen worden toebedeeld :

1. vrouwen als slachtoffers van (seksueel) geweld;
2. vrouwen als strijdsters (rebellen of militairen);
3. vrouwen als vredesactivistes in de NGO-sector;
4. vrouwen voor vrede in de formele vredesonderhandelingen;
5. vrouwen als overlevers in de marge van het conflict;
6. vrouwen als gezinshoofd;
7. vrouwen in de informele sector en op de reguliere arbeidsmarkt.

Tevens wordt benadrukt dat die rollen elkaar kunnen overlappen en in de loop van het conflict ook kunnen evolueren. Een globale en coherente beleidsaanpak rond "vrouwen, vrede en veiligheid" vereist bijgevolg dat met deze verschillende rollen van vrouwen vóór, tijdens en na conflicten rekening wordt gehouden.

De senatoren lichten toe dat het noodzakelijk is om expliciet het onderscheid te maken tussen vrouwen en mannen in conflictsituaties omdat

- (i) vrouwen bepaalde rollen vaker dan mannen op zich nemen,
- (ii) oorlog kansen creëert voor vrouwen die voordien enkel voor mannen voorbehouden waren (bv. arbeidsproces en besluitvorming) en
- (iii) dat de positie van de vrouw bij gebrek aan gerichte aandacht daarvoor te vaak over het hoofd wordt gezien in conflictsituaties.

In het voorstel worden aanbevelingen gericht aan de federale regering, de minister van Buitenlandse Zaken, de minister van Landsverdediging, de minister van Ontwikkelings-samenwerking en de minister van Binnenlandse Zaken.¹

---

¹ Ondertussen is dit voorstel al aanvaard door de Commissie Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging, op 1 februari 2005 (stuk 3-902/4).

Het voorstel werd verzonden naar de Commissie Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging en werd daar in behandeling genomen op 11 januari 2005.

Voorstel van resolutie betreffende de bevordering van de rol van vrouwen bij vredesopbouw en een federaal actieplan voor de uitvoering van VN-resolutie 1325

Op 19 november 2004 werd door Jacinta De Roeck, Lionel Vandenberghe en Pierre Galand een voorstel van resolutie ingediend betreffende de bevordering van de rol van vrouwen bij vredesopbouw en een federaal actieplan voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 (stuk 3-926).

Het voorstel volgde op de Vredesweek waarin gevraagd werd dat de federale regering een voortrekkersrol zou spelen bij de toepassing van de VN-resolutie 1325 door het opstellen van een actieplan en het vrijmaken van extra financiële middelen.

Het voorstel werd verzonden naar de Commissie Buitenlandse Betrekkingen en Landsverdediging en was daar in behandeling op 11 januari 2005, zoals het voorstel waarvan sprake hierboven.

2. Op regionaal niveau

In het Vlaams Parlement werd onder meer op 5 oktober 2004 door mevrouw Vera Dua en de heer Eloi Gloirieux een Voorstel van resolutie ingediend betreffende de bevordering van de rol van vrouwen bij vredesopbouw en een Vlaams actieplan voor de uitvoering van VN-resolutie 1325 (stuk 68 (2004-2005) - nr. 1).

Het voorstel ging op 25 januari 2005 in behandeling in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme. De indieners beklemtonen dat Vlaanderen een voortrekkersrol kan spelen wat betreft het erkennen van de kracht die uitgaat van vrouwen bij vredesopbouw. Om die reden vragen ze de Vlaamse Regering om een actieplan op te maken, wat het Vlaamse Vredesinstituut tot één van haar kerntaken zou kunnen maken. Vlaanderen zou op die manier bij internationale samenwerkingsakkoorden waarin het participeert focussen op steun voor vrouwengroepen, op programma's en activiteiten die vrouwen 'empoweren'.

3. Evaluatie

In welke mate zijn bovengenoemde voorstellen reeds werkelijkheid?

Het is Defensie dat samen met Buitenlandse Zaken moet instaan voor de uitvoering van resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad. Mevrouw Sabine de Bethune stelde op 2 december 2004 aan de Minister van Landsverdediging een aantal vragen omtrent de huidige situatie.

Blijkbaar beschikt het departement van Landsverdediging sinds 2002 over een plan voor gelijke kansen, dat in het bijzonder het gendersaspect behandelt. Het is een vijfjarenplan waarin jaarlijkse actieplannen werden hernomen. De voorgestelde acties behelzen verschillende domeinen, waaronder het inzetten van personeel in buitenlandse operaties.

Het departement werkt reeds aan de implementatie van een beleid van verscheidenheid in de ruimste betekenis van het woord. Er zijn verschillende opleidingsmodules, waaronder een vorming rond het genderthema. De vertegenwoordigers van het departement nemen elk jaar deel aan de vergadering van het Committee on Women in NATO Forces. Een stand van zaken betreffende resolutie 1325 werd uitvoerig behandeld in 2003. In 2004 was het centrale thema : vrouwen in operaties. De informatie en de bevindingen van het comité en van de diensten van Landsverdediging werden geanalyseerd en behandeld. Thema's als 'gender' en 'vrouwen' worden tevens belicht tijdens de verschillende voortgezette vormingen voor leidinggevenden.

Op de vraag hoe nadrukkelijk het genderperspectief in beschouwing wordt genomen bij het formuleren van een zending, antwoordde de Staatssecretaris voor Administratieve Vereenvoudiging dat in het departement, ook bij zendingen, alle functies toegankelijk zijn voor mannen en vrouwen. Bij de samenstelling van een detachement wordt echter de nadruk gelegd op kwalificaties.

Gedurende de voorbereiding van een zending ontvangen de deelnemers lessen in onderhandelingstechnieken en interculturele communicatie. Het genderaspect wordt impliciet onderstreept. De informatiebriefings over het uitzendgebied behandelen ruime onderwerpen, zoals de rol en de plaats van de vrouw in de beschouwde regio. De aanwijzing van personeel in operaties gebeurt op basis van bekwaamheden, beschikbaarheid en sociale aspecten. Gedurende de voorbereiding van operaties krijgt het personeel vorming over het recht in gewapende conflicten, waarbij de mensenrechten en de plaatselijke zeden en gewoonten aan bod komen.

Uit dit alles volgt dat er binnen Defensie reeds impliciet aandacht is voor het genderthema en dat de regering aan diverse internationale bijeenkomsten hierover heeft deelgenomen. Het algemeen actieplan voor gelijke kansen van het leger zal echter niet volstaan om vrouwen een juiste plaats te geven in de problematiek van conflictpreventie en -beheersing.

IV. VERGELIJKING MET BUURLAND NEDERLAND

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen blijft bij haar overtuiging dat er nood is aan een expliciet actieplan voor de uitvoering van resolutie 1325. Tot dusver heeft alleen Nederland er een uitgewerkt.

In 2002 stelden het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Defensie gezamenlijk een werkgroep in om te bezien in hoeverre het bestaande beleid inspeelde op Resolutie 1325. De werkgroep onderzocht op welke punten een nieuw beleid wenselijk was en probeerde daarbij voeling te houden met de feitelijke omstandigheden waarin vredesoperaties plaatsvinden.

Per Ministerie bracht de werkgroep de volgende bevindingen naar voren :

Buitenlandse zaken

De werkgroep benadrukt dat het buitenlands beleid in lijn met Resolutie 1325 op de volgende punten nader dient worden uitgewerkt en aangescherpt :

1. Bilateraal buitenlandsbeleid

In het kader van conflictpreventie en -oplossing en vredesopbouw, met name waar het gaat om ontwikkeling en uitvoering van beleid met betrekking tot regio's, conflictgebieden en brandhaarden, moet er meer aandacht voor gender komen door het thema te integreren in analyses ten behoeve van preventie, beheersing en resolutie van conflicten. Ook zal Nederland er op toezien dat gendergelijkheid meer systematisch wordt geïntegreerd in door haar ondersteunde programma's van reconstructie en demobilisatie.

2. Multilateraal beleid

In VN-verband dringt Nederland in diverse fora direct of indirect aan op opvolging van Resolutie 1325. Waar dat nog niet het geval is, zal overwogen worden om gender-mainstreaming op de agenda te zetten van de diverse partnerovereenkomsten met VN-organisaties op het gebied van vrede, veiligheid en humanitaire hulp. De UN-Commission on the Status of Women zal in 2004 aandacht besteden aan het thema "vrouw en conflict". In het kader van het Nederlandse OVSE voorzitterschap zal er aandacht zijn voor vrouwenhandel en voor politieke en maatschappelijke participatie van vrouwen in brede zin, beide thema's die nauw zijn gerelateerd aan de multi-dimensionale conflicten in de regio. Ook in EU en NAVO verband zal in concrete gevallen aandacht gevraagd worden voor

aspecten van gendergelijkheid in conflictpreventie, vredesoperaties en programma's van wederopbouw en reconstructie.

3. *Interne aspecten*

In samenwerking met andere ministeries zal er naar worden gestreefd dat er meer goede, Nederlandstalige vrouwelijke kandidaten worden aangemeld voor de VN-lijst van experts op het gebied van vrede en veiligheid. Binnen het ministerie zal in de loop van 2003 verder worden geïnvesteerd in de opbouw en verspreiding van kennis en expertise op het gebied van gender en conflict bij afdelingen die zich met deze thematiek bezig houden.

Defensie

De werkgroep schrijft voor dat het Ministerie van Defensie in haar opleidingen, waar relevant, aandacht aan genderkwesties besteedt.

1. *Opleiding en training*

Het beleid zal verder worden aangescherpt op het vlak van expertisebevordering aangaande genderaspecten bij operationeel leidinggevenden. Het gaat hier om praktische, korte en functiegerichte opleidingen tijdens verschillende fasen van de militaire loopbaan. De werkgroep beklemtoont dat het hierbij wenselijk is te streven naar verankering binnen de bestaande basis- en carrièreopleidingen voor leidinggevenden. Tijdens deze opleidingen kan aandacht besteed worden aan onder andere specifieke competenties van vrouwen die deel uitmaken van een vredesmacht in relatie tot de unieke omstandigheden ter plaatse. Daarnaast zal er ook aandacht worden besteed aan problemen die zowel in de voorbereiding als tijdens de uitzending aandacht behoeven, zoals vrouwenhandel, prostitutie, mishandeling en verkrachting van vrouwen en meisjes.

2. *Genderperspectief in vredesoperaties*

Bij het bezien van het doel van uitzendingen zal het genderperspectief nadrukkelijker in de beschouwing moeten worden betrokken. Dit betekent dat er aandacht is voor de effecten van een Nederlandse uitzending op vrouwen in de uit te zenden eenheid en op lokale vrouwen, voor het betrekken van vrouwen bij het proces van vredesbevorderende activiteiten en wederopbouw en dat bescherming wordt geboden aan vrouwen en meisjes tegen oorlogsgeweld en seksueel geweld.

3. *Gender in documenten en briefing*

In verschillende documenten (bv. handboek vredesoperaties) moet het onderwerp gender worden verwerkt dan wel explicieter worden beschouwd. De opgedane ervaringen moeten hun weerslag vinden in de opleiding en training van militairen.

4. *Vrouwelijke militairen in vredesoperaties*

Bij het samenstellen van eenheden voor toekomstige vredesoperaties dient rekening te worden gehouden met de wenselijkheid van de aanwezigheid van vrouwelijke militairen in het uitzendgebied. Voorafgaand aan elke missie wordt bezien in hoeverre vrouwelijke militairen een specifieke rol toekomt in de opzet van die missie. Daarnaast worden ervaringen met vrouwen in uitzendgebieden steeds zoveel mogelijk gebruikt als lessen voor de toekomst.

Aldus de notitie Stand van Zaken die op 28 april 2003 in een brief aan de Kamer werd bekendgemaakt.

V. ADVIES

Het is zo dat België de laatste jaren veel nieuwe instrumenten van ontwikkelings-samenwerking ontwikkeld heeft teneinde zich meer doeltreffend in te zetten voor conflictpreventie, crisisoplossing en vredesopbouw. Tijdens de Conferentie "Vrouwen, Oorlog en Vrede", georganiseerd door de Commissie Vrouwen en Ontwikkeling en de Nederlandstalige Vrouwenraad op 28 september 2004, verwees Minister van Ontwikkelings-samenwerking De Decker naar de Wet van 25 mei 1999 betreffende de Belgische internationale samenwerking (B.S. 1 juli 1999). Deze Wet legt de nadruk op het belang van gelijkheid tussen mannen en vrouwen als één van de drie dimensies die in alle te ondersteunen sectoren en ontwikkelingsprogramma's geïntegreerd moeten worden. Onder zijn prioriteiten bevat deze wet over ontwikkelingssamenwerking ook conflictpreventie en maatschappij-opbouw. Mannen en vrouwen gelijke kansen en opportuniteit geven en tegen elke discriminatie strijden zijn dus reeds een wettelijke verplichting.

Tijdens de Conferentie werd de realisatie van de VN-resolutie 1325 als één van de belangrijkste aanbevelingen naar voren geschoven. Het is duidelijk dat Resolutie 1325 uit zichzelf geen nieuwe kansen voor vrouwenparticipatie creëert. Met alleen een VN-Resolutie gebeurt er weinig op het terrein zelf.

Op de persconferentie "Seksueel geweld en aids, twee oorlogswapens" te Brussel op 1 december 2004 herhaalde Minister van Ontwikkelingssamenwerking De Decker zijn engagement om verder te werken met de partners, met inbegrip van de regeringen, de vrouwenorganisaties, de VN-agentschappen en internationale organisaties met de bedoeling de rol van vrouwen in de maatschappij te verbeteren. De Minister beklemtoonde dat hij ernaar blijft streven dat de Resolutie 1325 van de Veiligheidsraad met betrekking tot een wereld in vrede en internationale veiligheid wordt uitgevoerd.

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen treedt dit streven bij en verzoekt de Belgische regering – en in het bijzonder de ministers bevoegd voor buitenlands beleid, ontwikkelingssamenwerking en defensie – om ook van de uitvoering van Resolutie 1325 een beleidsprioriteit te maken door (verwijzend naar de aanbevelingen van de Vrouwenraad) :

Algemeen

1. a. zowel nationaal als internationaal een voortrekkersrol in de uitvoering van Resolutie 1325 op te nemen;
- b. Ter gelegenheid van de Perking + 10 zitting in New York een resolutie indienen die verzoekt om de instelling van een opvolgingscomité en opvolgingsprocedure m.b.t. de uitvoering van de resolutie 1325 op het niveau van de VN Veiligheidsraad , de V.N. en zijn instellingen, en de lidstaten, dit alles met het oog op de verdere uitbreiding van de aanbevelingen en de werkelijke instrumentatie op het terrein ;
2. een algemene stand van zaken op te maken over de manier waarop het Belgisch beleid uitvoering geeft en kan geven aan Resolutie 1325, na te gaan welke de lacunes en obstakels zijn voor de uitvoering ervan en hoe daaraan kan worden verholpen; dit zowel m.b.t. het beleid als m.b.t. de ‘human resources’;
3. in overleg met het parlement een globaal nationaal plan op te stellen over de manier waarop België gevolg zal geven aan de uitvoering van Resolutie 1325;
4. binnen de EU en de NAVO te ijveren voor de opstelling van een specifiek actieplan voor de uitvoering van Resolutie 1325;
5. blijvende aandacht te hebben voor alle vormen van seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes, waaronder in het bijzonder aandacht voor het probleem van HIV/AIDS.

Als donor

6. gendergelijkheid en gendermainstreaming hoog op de agenda van donorconferenties te zetten door te pleiten voor:
- budgettaire incentives die de betrokken actoren aanmoedigen om gendergelijkheid en volwaardige participatie van vrouwen hoog op de agenda te plaatsen;
  - aanwezigheid van minimum 30% vrouwen in vredesonderhandelingen, overgangsregeringen en andere besluitvormingsorganen, met inbegrip van hulpprogramma's, verkiezingsprocessen ...;
  - aandacht voor specifieke noden van vrouwen, inclusief hun noden op vlak van seksuele en reproductieve gezondheid met inbegrip van HIV/AIDS;
  - de opname van het principe van gendergelijkheid en niet-discriminatie in de grondwet, de wettelijke hervormingen, de bestuurlijke hervormingen en beleidshervormingen, met bijzondere aandacht voor familierecht, erfrecht, burgerlijk recht, arbeidsrecht, strafrecht en landhervormingen;
  - systematische en structurele samenwerking met vrouwengroepen en vrouwennetwerken, en voor hun betrokkenheid op besluitvormingsniveaus;
  - programma's en activiteiten ter ondersteuning en uitvoering van Resolutie 1325.

M.b.t. hulpprogramma's

7. maatregelen te nemen die de inbreng van lokale vrouwen en vrouwenorganisaties versterken waaronder:
- steun voor activiteiten en organisatieopbouw van vrouwen en vrouwenorganisaties;
  - steun voor vrouwengroepen om te participeren aan het vredes- en heropbouwproces;
  - steun voor programma's en activiteiten die vrouwen 'empoweren' en die het leiderschap van vrouwen bevorderen, zoals peacebuilding leadership;
  - steun voor programma's die mannen en jongens sensibiliseren voor gendergelijkheid; steun voor geïntegreerde programma's voor de opvang van slachtoffers van verkrachting en andere vormen van seksueel geweld;
  - steun voor programma's voor vredeseducatie en geweldpreventie
8. criteria uit te werken die ervoor zorgen dat alle programma's gelijkheid tussen mannen en vrouwen vooropstellen, rekening houdend met verschillen tussen mannen en vrouwen; en dit voor alle interventiefasen, gaande van de identificatie tot en met de evaluatie van programma's;
9. maatregelen te nemen die verzekeren dat lokale vrouwen en vrouwenorganisaties in gelijke mate en op alle besluitvormingsniveaus betrokken zijn bij het ontwerp en de uitvoering van de programma's, ook in leidinggevende posities.

M.b.t. personeelsbeleid

10. maatregelen te nemen die aandacht voor gender, gendergelijkheid en de participatie van vrouwen op beleidsniveau verzekeren, waaronder:
- investering in het vergroten van de genderexpertise en in gendertrainingen voor leidinggevendenden;
  - een grotere deelname van vrouwen aan het buitenlands beleid en de diplomatieke vertegenwoordiging;
  - meer vrouwen in leidinggevende posities.

M.b.t. buitenlandse missies

11. te verzekeren dat genderexpertise op besluitvormingsniveau aanwezig is in buitenlandse delegaties naar conflictgebieden, naar vredesonderhandelingen en naar donorconferenties;
12. te voorzien in de aanwezigheid van genderexpertise op besluitvormingsniveau in vredesmissies van het Belgisch leger;

13. ervoor te zorgen dat in het mandaat van alle missies steeds direct overleg met lokale vrouwen en vrouwengroepen opgenomen is.

M.b.t. informatie en onderzoek

14. te investeren in onderzoek naar de gevolgen van gewapende conflicten voor vrouwen en meisjes en de machtsverhoudingen tussen de seksen;
15. te investeren in onderzoek gelieerd aan programma's op het terrein over de impact van deze interventies op vrouwen en meisjes en de machtsverhoudingen tussen de seksen, inclusief onderzoek naar de gevolgen van programma's voor demobilisatie, ontwapening en reïntegratie van ex-strijders (DDR) en reconstructieprogramma's.

M.b.t. DRC en de Regio van de Grote Meren

16. de Interdepartementale Vergadering Centraal-Afrika de opdracht te geven om voor de regio, al dan niet in uitbesteding:
  - prioritair een stand van zaken op te maken over wat België doet in uitvoering van Resolutie 1325;
  - conform bovenstaande aanbevelingen en de principes van Resolutie 1325 een actieplan met concrete doelstellingen, timing en budget uit te werken.
17. de Interdepartementale Vergadering Centraal-Afrika verantwoordelijkheid te geven voor de organisatie van de systematische monitoring, evaluatie en bijsturing van dit actieplan;
18. een vanuit DGOS gecoördineerde specifieke stuurgroep op te richten om deze opdracht te begeleiden;
19. deze opdrachten wettelijk te verankeren